Bediüzzaman’ın düşüncesinde savaş ve barış

Çeviren: Sabri Hacınebioğlu

1. Bölüm: Risale-i Nur’da Savaş

Modern çağın özellikle talihsiz bir vaktinde bu panelde *1 bir araya gelmiş bulunuyoruz. Barış hakkında konuştuğumuz şu anda bile, hemen yanı başımızdaki Irak üzerine bombalar yağmakta, masum insanlar katledilmekte ve sakat kalmakta, evleri yıkılmakta ve hayatları param parça edilmektedir. Uluslararası hukuk kuralları ihlal edilmekte, II. Dünya Savaşından sonra dünya barışı ve dostluğunu tesis etmek için kurulan Birleşmiş Milletler görmezlikten gelinmektedir. Sivil toplumun ilerlemesi çok ciddi bir darbe almış ve insanoğlu barbarlık devrine doğru büyük bir geri adım atmıştır. Şu anda, kuvvetlinin haklı olduğu orman kanunları, ilahi bir şekilde ortaya konulan kardeşlik, insan kıymeti, ahlak ve barış değerlerine üstün gelmektedir.

Bu nedenden dolayı, yirminci asırda savaşın manasını ve barışa giden yolu anlamamızda olumlu yönde katkıları bulunan bir insanın düşüncelerini incelemek üzere bir araya gelmemiz uygun olmuştur. Said Nursi, savaş ve barış hakkındaki yazılarını fildişi kulesinde oturup da yazmamıştır. Kendisi bizzat her iki dünya savaşının dehşetini yaşamıştır. Eski Said I. Dünya Savaşında aktif görev almış, Rus istilasına karşı vatan müdafaasında Kafkasya’da milis alaylarını yönetmiş ve kendisi bu yüzden savaş madalyası ile taltif edilmiştir. Top gülleleri arasında siperlere sığınmayı reddedip at üstünde kalarak cesaretini göstermiştir. Savaşın ortasında, yanındaki katibe Kur’an tefsiri yazdırarak sahip olduğu imanı göstermiştir. *2 Daha sonra esir düşerek Rusya’nın uzak yerlerine sürgün edilmiştir.

Otuz yıl sonra, Said Nursi II. Dünya Savaşını yaşamıştır. Bu esnada, Yeni Said manevi iklimlerde bir seyahat yaşamış, etrafında cereyan eden dünyevi hadiseler onun dikkatini dağıtamamıştır. Bu devirde günlerini ve aylarını Kur’an’ı incelemeye adamış ve şöyle demiştir: “Ben dört senedir, bu harbin ne safahatını ne de neticelerini ve ne de sulh olmuş olmamış bilmediğimden ve sormadığımdan, Bu kudsî sûrenin, daha ne kadar bu asra ve bu harbe işareti var? Diye, daha onun kapısını çalmadım.” *3 Bediüzzaman’ın aktif kişiliğinden mütefekkir bir Kur’an tilmizine inkılabı, bu konuda benden çok daha bilgili insanlar tarafından incelenmiştir; ancak sanıyorum savaş tecrübelerinin onun inkılabı üzerindeki büyük tesirini hiç kimse inkar etmeyecektir.

Risale-i Nur’dan açıkça anlaşılacağı üzere, kah Rusya’nın uzak bir köşesinde savaş esiri olan kah kendi öz vatanında hapse maruz kalan Said Nursi’nin, savaşı ve uzun süren hapisleri bizzat kendisinin tecrübe etmesi, onun karakterinin ve dini vizyonunun gelişmesinde etkili olmuştur. Risale-i Nur’da birçok yerde işaret edildiği gibi onun savaş esiri olduğu ve hapse maruz kaldığı yerler kendisi için bir “Medrese-i Yusufiye” olmuştur. Bu mekanlarda dünyayı terk eylemiş, vaktini kesinlikle boşa geçirmemiş, manevi faydalar ve güzel neticeler elde etmiştir. *4

Lem'alar adlı kitaptaki güzel bir paragrafta, Said Nursi onun manevi gelişimine meydan veren hadiseleri şöyle anlatır:

"Harb-i Umumîde, esaretle, Rusya'nın şark-ı şimalîsinde, çok uzak olan Kosturma vilâyetinde bulunuyordum. Orada Tatarların küçük bir camii, meşhur Volga Nehrinin kenarında bulunuyordu. Oradaki arkadaşlarım olan esir zabitler içinde sıkılıyordum. Yalnızlık istedim. Dışarıda izinsiz gezemiyordum. Tatar mahallesi, kefaletle beni o Volga Nehrinin kenarındaki küçük camiye aldılar. Ben yalnız olarak camide yatıyordum. Bahar da yakın. O şimal kıtasının pek çok uzun gecelerinde çok uyanık kalıyordum. O karanlık gecelerde ve karanlıklı gurbette, Volga Nehrinin hazîn şırıltıları ve yağmurun rikkatli şıpıltıları ve rüzgârın firkatli esmesi, beni derin gaflet uykusundan muvakkaten uyandırdı. Gerçi daha kendimi ihtiyar bilmiyordum; fakat Harb-i Umumîyi gören ihtiyardır." *5

Ölümle yüz yüze gelişi ve savaşta çektiği sıkıntılar da Said Nursi'nin dini hakikatleri anlayışında etkili olmuştur. Şehitlerin ve diğerlerinin berzah aleminden nasıl istifade ettiklerini belirttiği yazısında yeğeni Ubeyd'in ölümünü şöyle anlatır: "Ubeyd isminde bir yeğenim ve talebem vardı. Benim yanımda ve benim yerime şehid olduktan sonra, üç aylık mesafede esarette bulunduğum zaman, mahall-i defnini bilmediğim halde, bence bir rüya-yı sadıkada, tahte'l-arz bir menzil suretindeki kabrine girmişim. Onu şüheda tabaka-i hayatında gördüm. O beni ölmüş biliyormuş; benim için çok ağladığını söyledi. Kendisini hayatta biliyor. Fakat Rus'un istilâsından çekindiği için, yeraltında kendine güzel bir menzil yapmış." *6 Nursi, sonuç olarak bu cüz'i rüyanın gerçek iman sahipleri için, ölümden sonra hayat olduğu hakikatine tam bir kanaat verdiğini ifade etmektedir.

İnanan insanlar her ne kadar savaşın insanlıktan uzak gerçeklerinden önemli dersler çıkarsa da, kendini Allah için adayan bir insan savaşın kötü sebeplerine ve çirkin sonuçlarına gözlerini kapayamaz. Said Nursi'ye göre insanlar ve hükümetler I. Dünya Savaşından ders almamış ve bu umursamazlık onları daha büyük ikinci bir savaşa götürmüştür. *7 Said Nursi'nin görüşleri "Tarihteki hatalardan ders almayı reddedenler, onları tekrar etmeye mahkumdur" atasözünü doğrular gibi gözükmektedir. Nursi, II. Dünya Savaşını "küre-i arzı herc ü merce getiren" *8 ve umumi "açlık ve tahribat ve israfat" *9 meydana getiren bir hadise olarak dile getirmiştir. Savaşın sebep olduğu bu umumi acının sorumluları da, Nursi'nin görüşüne göre, siyasiler ve medya idi.

Kur'an'da düğümlere üfleyen büyücülerin şerrinden bahseden Felak Suresi'nin 4. ayetinin tefsirinde, Said Nursi bu bölümü savaş taraftarı siyasilerin ve onların kontrolündeki haber medyasının, kendilerine hizmet eden propagandaları ve diplomatik entrikaları ile ilişkilendirmiştir. Onun belirttiğine göre, insanoğlunu geri götüren ve insanlığın ilerlemesini durduran I. Dünya Savaşının sorumluları da yine böyle politikacılar ve medya patronları idi. Onun ifadeleriyle; "…siyasî diplomatların, radyo diliyle herkesin kafalarına sihirbaz ve zehirli üflemeleriyle ve mukadderat-ı beşerin düğme ve ukdelerine gizli plânlarını telkin etmeleriyle bin senelik medeniyet terakkiyatını vahşiyâne mahveden şerlerin vücuda gelmeye hazırlanmaları tarihine tevâfuk ederek [mealen-düğümlere üfleyen büyücüler]'in tam mânasına tetâbuk eder." *10 Maalesef, liderler I. Dünya Savaşından ders almamış ve bencillik, ırkçılık, acımasız gaddarlık, askeri diktatörlükler, zulüm ve aşırı milliyetçilik *11 ile mukabele etmişlerdir. Bütün bunlar da II. Dünya Savaşı için "hırs ve haset" *12 şeklinde ortaya çıkan insan ihanetine zemin hazırlamıştır.

Bir nesilden diğerine aktarılan ve tekrar tekrar yaşanan yıkım, korku, öfke ve umutsuzluk. Peki, bir savaşın diğer bir savaşın bahanelerini ve nedenlerini hazırladığı bu fasid daireden kurtuluş yolu nedir? Said Nursi bu cevaplaması zor suale "Leyle-i Kadirde İhtar Edilen Bir Mesele-i Mühimme"de cevap verir. Yanlışlıkların, öfke ve intikam arzusunun zincirini keskin bir kılıç gibi kesecek olan; insanlığı kendine ve başkalarına zarar verecek davranışlardan alıkoyup onları insanlığın asıl gayesi olan hakiki baki bir hayata sevk eden yalnızca Kelamullah'tır. İnsanların, anlaşmazlıkları şiddet ve savaş ile çözme arzusuna Said Nursi'nin esaslı bir cevabı niteliğinde olduğundan, bu bölümü uzunca nakledeceğim:

"Nev-i beşer, bu son Harb-i Umuminin eşedd-i zulüm ve eşedd-i istibdâdı ile ve merhametsiz tahribâtı ile; ve birtek düşmanın yüzünden yüzer mâsumu perişan etmesiyle; ve mağlûpların dehşetli me'yusiyetleriyle; ve gàliplerin dehşetli telâş ve hâkimiyetlerini muhâfaza ve büyük tahribâtlarını tâmir edememelerinden gelen dehşetli vicdan azablarıyla; ve dünya hayatının bütün bütün fânî ve muvakkat olması ve medeniyet fantâziyelerinin aldatıcı ve uyutucu olduğu umuma görünmesiyle; ve fıtrat-ı beşeriyedeki yüksek istidâdâtın ve mahiyet-i insaniyesinin umumi bir sûrette dehşetli yaralanmasıyla; ve gaflet ve dalâletin, sert ve sağır olan tabiatın, Kur'ân'ın elmas kılıcı altında parçalanmasıyla; ve gaflet ve dalâletin en boğucu, aldatıcı, en geniş perdesi olan siyâset-i rûy-i zeminin pek çirkin, pek gaddarâne hakiki sûreti

görünmesiyle … fıtrat-ı beşerin hakiki sevdiği, aradığı hayat-ı bâkiyeyi bütün kuvvetiyle arayacak.” *13

İnsanoğlunun hakiki aradığı ve sevdiği baki hayatı Kelamullah’a uygun yaşayarak ulaşacağına kalbinin derinliklerinde duyduğu itminan sebebiyle, Said Nursi gelecekten ümitvardır. Savaşlar, siyasetin gerçek yüzünü, askeri gücün sınırlılığını, insan hayatının faniliğini gösterirler. Her şeye Kadir olan Allah insanların kendilerini bulaştırdıkları hilelerden daha kuvvetlidir; liderlerin ve yönetenlerin kalplerini aydınlatmaya ve değiştirmeye muktedirdir.

“Kàdir-i Külli Şey bir dakikada bulutlarla dolmuş cevv-i havayı süpürüp temizleyerek semânın berrak yüzünde ziyadar güneşi gösterdiği gibi, bu zulümatlı ve rahmetsiz bulutları izale edip hakaik-i şeriatı güneş gibi gösterir. Onun rahmetinden bekleriz ki, bize pahalı satmasın. Baştakilerin başlarına akıl ve kalblerine iman versin; o vakit kendi kendine iş düzelir.” *14

Said Nursi, toplumdaki değişimlere etki edebilmek, insanoğlunun kendini aldatmasını ortadan kaldırabilmek için, Kelamullah’a uygun yaşamaya çalışan dindar insanların aşikar zaaflarına bakarak cesaretini kırmamıştır. Şiddet, kuvvet ve ekonomik kazanç güçleri, her ne kadar insancıl ve ilahi değerlere kıymet veren ve ona uygun yaşayan insanlara üstün geliyor gözükse de, uzun vadede üstün gelemeyeceklerdir. Çünkü onlar, her şeye Kadir olan Allah’ın iradesine muhalif bir şekilde hareket etmektedir. Bu nedenle, Said Nursi’nin savaş meselesi üzerine son sözü, nihai zaferin barış ve ilahi değerler uğrunda ayakta duranların olacağını doğrular mahiyettedir. Said Nursi şöyle der; “Tâ mahz ve halis çıksın mebadide, dünyada bâtıl etse galebe, fakat kazanmaz harbi. “Âkıbetü’l-müttakîn” ona vurur bir darbe” *15

2. Bölüm: Risale-i Nur’da Barış

2002 senesinin Eylül ayında, İstanbul’daki barış ve hoşgörü konulu Uluslararası Risale-i Nur Sempozyumu’nda bir konuşma yapmıştım. Bu sunumda, Risale-i Nur’da bulunan barış temasının doğasını ve gerektirdiklerini ortaya koymaya ve bu görüşlerin Papa II. John Paul’ün görüşleriyle uygunluğunu göstermeye çalışmıştım. Burada o sunumda söylediğim her şeyi tekrarlamayacağım, ancak Risale-i Nur tarafından gözler önüne sunulan barışa giden yoldaki bir çok önemli noktayı şu andaki dünya hadiselerinin ışığında sizlere aktarmak istiyorum.

Barışı tesis etmek isteyenlerin ilk görevi, kurmak istedikleri medeniyet hakkında belirgin fikre sahip olmalarıdır. Gayelerimiz nedir? Neyi hedef alıyoruz? Toplumu kurarken sarf ettiğimiz emeklerimizin bizi nereye götürmesini istiyoruz? Said Nursi için İslam’ın sunduğu ilahi değerleri rehber edinen medeniyet, zenginin ve güçlünün istediğini elde edebildiği, teknoloji ve servetteki üstünlüklerini, başkalarının kendilerine itaat etmeleri için kullandıkları orman kanunlarının geçerli olduğu bir toplum değildir. Said Nursi, İslam’ın sunduğu ilahi değerleri rehber edinen ahlakı; doğruluk, adalet ve düzenin en yüce değerler olarak kabul edildiği bir anlayış olarak görmektedir.

“Şeriat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) tazammun ettiği ve emrettiği medeniyet ise: Nokta-i istinâdı, kuvvete bedel haktır ki; şe’ni, adâlet ve tevâzündür. Hedefi de, menfaat yerine fazilettir ki; şe’ni, muhabbet ve tecâzübdür. Cihetü’l-vahdet de, unsûriyet ve milliyet yerine, râbıta-i dinî ve vatanî ve sınıfıdır ki; şe’ni, samîmî uhuvvet ve müsâlemet ve hâricin tecâvüzüne karşı yalnız tedâfü’dür. Hayatta, düstur-u cidal yerine düstur-u teavündür ki; şe’ni, ittihad ve tesânüddür.” *16

Said Nursi’nin ardından ilerleyen Müslümanlar, haklı olarak böyle bir medeniyeti “İslam medeniyeti” olarak adlandıracaklardır. Ancak size şunu belirtmeliyim ki; bir Hıristiyan olarak Said Nursi’nin yaptığı ilahi değerleri rehber edinen medeniyet tarifini okuduğumda, benim ve Hıristiyan dostlarımın kurmaya çalıştığı medeniyet tarifinden farklı bir şey bulamıyorum. Benim bu söylediklerime inanmak zorunda değilsiniz. Dünyadaki Katolik Hıristiyanların manevi lideri Papa II. John Paul’ün bütün sözleri, yukarıda Risale-i Nur’da tarif edilen böyle bir medeniyeti işaret etmektedir.

Gerçek Hıristiyanlar ve gerçek Müslümanlar arasında bir medeniyet çatışması yoktur. Bunda şaşılacak bir şey yoktur, çünkü her iki topluluk da bir ve tek Allah’a inanmakta ve o Allah’ın öğrettiği prensipler ve değerler çerçevesinde bir toplum kurma arayışındadırlar. Eğer bir çatışma varsa, bu bir tarafta inanan insanların, Said Nursi’nin deyimiyle “müttakîn”in, medeniyeti ile diğer tarafta Allah’ı günlük yaşamlarında, siyasette, ekonomide ve sosyal ilişkilerde akıllarına getirmemeye çalışan; dini ise, şahsi inançlara, etkisiz törenlere ve renkli folklora indirgeyen bir medeniyetin

çatışmasıdır.

Yalnızca insan aklı üzerine kurulan ahlak sistemleri başarısız olur, çünkü onlar Allah'ı insan hayatının Sani'si, Mürebbi'si ve Muin'i olarak hesaba katmamaktadırlar. Felsefi akılcılık insanın neyi istediğini bildiğini ve bu istenilen hedefe ulaşmak için daima çalışacağını farz eder. Ancak acı gerçek şudur ki, insanlar sık sık öfke, korku, kıskançlık ve benzeri sebeplerle kendi menfaatlerinin aksine hareket eder; bencillik, cahillik ve tembellik gibi nedenlerle istedikleri şeylere ulaşamazlar. Bununla birlikte, İncil ve Kur'an'da bize öğretildiği gibi, dini bir yönlendirme inananları pişmanlık ile Allah'a dönmeye, af dilemeye ve yeni bir biçimde başlamaya sevk ederek insanın hata yapabileceği gerçeğine de imkan tanır. Said Nursi "Ahlâk-ı İlâhiye"nin peygamberlerin çağrılarında önemli bir nokta olduğunu belirtir. "Ahlâk-ı İlâhiye ile muttasıf olup Cenâb-ı Hakk'a mütezellilâne teveccüh edip, acz, fakr, kusurunuzu bilip, dergâhına abd olunuz." *17

Bu sebeple, barış ve adalet temelleri üzerine kurulacak bir medeniyet tesis etmek için atılacak ilk adım, kendi gayretlerimize güvenir ya da kendi fikirlerimizi takip edersek başarılı olamayacağımızı anlamaktır. Yalnızca Allah'tan gelen güce ve rehberliğe ihtiyacımız vardır. Gerçek barış yalnızca, insanlar Allah'ın emirlerine uyduklarında ve Allah'a samimi bir tevbe ile döndüklerinde gerçekleşecektir.

Said Nursi, evrensel barış isteğinde dünya üzerindeki milyonlarca insanın özlemini dile getirmektedir. Her iki Dünya Savaşının getirdiği sıkıntıyı, kederi ve yıkımı kendi gözleriyle görmüş; herkes için barış ve refahın olduğu bir devri görmek istemiştir. *18 Said Nursi bunu, İslam'ın yeryüzündeki misyonu ve Müslümanların yerine getirmesi gereken bir görevi olarak görmektedir. Said Nursi'ye göre, "İnşaallah, istikbaldeki İslâmiyet'in kuvvetiyle medeniyetin mehasini galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek, sulh-u umumîyi de temin edecek." *19

Bu onun Müslümanlar için tahayyül ettiği, benim fikrime göre Hıristiyanlar ve bir Allah'a ibadet eden, O'nu seven ve O'na itaat eden tüm insanlar tarafından da paylaşılacak, soylu bir görevdir. Evrensel barış yalnızca insani bir arzu değil, aynı zamanda bütün inanan insanlara Allah tarafından verilen bir görevdir. Said Nursi'nin İslam'ın günümüz dünyasında barış sağlayıcı bir rol oynayacağına dair kanaati, Katolik Kilisesi'nin II. Vatikan Konsülü'ndeki, Hıristiyanların ve Müslümanların "barış, özgürlük, sosyal adalet ve ahlaki değerler" *20 tesisi için tüm insanlık yararına birlikte çalışmak gibi ortak bir görevlerinin bulunduğu bildirisiyle aynı doğrultudadır.

Bu hedefin geçmişte Hıristiyan insanlar ve yönetimler tarafından genellikle takip edilmediği yönünde bir itiraz gelebilir. Dini savaşlar, Haçlı Seferleri, sömürgecilik ve hatta bugün bile, daha zayıf milletleri bombalayan, istila ve işgal eden hükümetlerin ve askeri liderlerin hareketleri akla gelebilir. Ancak, hepimiz hatırlamalıyız ki, İslam'ın yalnızca kendini "İslami" şeklinde adlandıran kişi, grup ya da hükümetlerin yaptıklarıyla yargılanmaması gerektiği gibi, Hıristiyanlık da kendini "Hıristiyan" olarak tanımlayan her kişi, grup ya da hükümetin yaptıklarıyla yargılanmamalıdır.

Aslında, insanların kendilerine ne isim verdikleri ya da başkaları tarafından kendilerine ne isim verildiği genellikle bir propaganda malzemesi, insanları gerçeğin zıddı bir şeye inandırma gayretidir. Said Nursi kendisinin sık sık yanlışlıkla sorun çıkaran ve barışı bozan birisi olarak suçlandığını belirtir. O, bu suçlamaların dindar olmayan insanların, inançlarını ciddiye alan insanlara karşı duydukları korkudan kaynaklandığını düşünmektedir. Said Nursi şöyle der: "Benim hakkımda, müstesna bir surette, pek ziyade ehl-i dünya tevehhüm edip âdetâ korkuyorlar. Bende bulunmayan ve bulunsa dahi siyasî bir kusur teşkil etmeyen ve ittihama medar olmayan …bende bulunmayan emirleri tahayyül ederek evhâma düşmüşler." *21

Bu, Said Nursi'nin kendi vicdanına zıt bir harekette bulunduğu ya da kabul etmediği bir emre itaat ettiği anlamına gelmemektedir. Said Nursi şöyle der: "…bir kumandanın keyfî kanun namındaki emirlerine fikren ve ilmen taraftar değiliz. Ve şahsımız itibarıyla amel etmiyoruz. Ve bu yirmi sene işkenceli esaretimde eşedd-i zulüm şahsıma edildiği halde siyasete karışmadık, idareye ilişmedik, âsâyişi bozmadık. Yüz binler Nur arkadaşım varken, âsâyişe dokunacak hiç bir vukuatımız kaydedilmedi." *22 Binlerce Amerikalı dostumuzun kanun ve adalet dışı kabul ettikleri bir savaşı protesto etmek için sivil itaatsizlik, pasif ve şiddetsiz başkaldırı sergiledikleri böyle bir tarihte, Said Nursi'nin bu örneği oldukça uygundur. Said Nursi kendi hayatında da sergilediği gibi, barış yalnızca otoritenin verdiği emirlere itaat ederek elde edilemez. Hem başta Allah'ın iradesine bağlı olan inanan dindar insanlar olarak, hem de hukukun gücüne ve sivil topluma bağlı olan düşünen vatandaşlar olarak, genelde haklı ama bazen derin bir hata içinde bulunan otoritelere

eleştirel yaklaşım, barışa ulaşabilmek için temel şarttır.

Son olarak değineceğim nokta Said Nursi'nin üzerinden tekrar tekrar geçtiği bir noktadır. Bu da, uzun süreli bir barış için gerçek manada bir musalahanın gerekliliğidir. Birisi diğerine haksızlık ettiğinde, bir millet diğerine karşı çatışma çıkardığında, sonuç; korku, öfke ve endişedir. Çatışma çıkaran tarafta, bir suçluluk duygusu ve kendini haklı çıkarma arzusu vardır. Televizyon, gazeteler ve bilimsel yayın organları gibi medya unsurları bir hükümetin politikalarını ve hareketlerini kabul edilebilir göstermek ve kamuoyunu şekillendirmek için kullanılır, ancak başkalarıyla çatışma ve şiddetin özünde genellikle insanın açgözlülüğü ve bencilliği yatmaktadır. Said Nursi şöyle der: "Bunun tek bir çaresi var: O da Kur'ân'ın emrettiği ve hak ve hakikat ve maslahat ve insaniyet ve İslâmiyet iktizâ ve teşvik ettikleri olan, barışmak ve musâlâha etmektir." *23

Bu, kişilerin ve milletlerin işlediği kötülüklerin genelde değmeyen nedenler tarafından harekete geçirildiğinin bir kabulünü, dürüstlüğü gerektirir. "Üç günden fazla, bir mü'min diğer bir mü'mine küsmemek" İslâmiyet emrediyor diye belirterek, Said Nursi bir musalaha olmadığı takdirde, her iki tarafın da korku ve intikam sancısı ile ızdırap çekeceğini öğretir. Bu nedenle, Said Nursi'nin düşüncesinde, hakiki bir musalaha olmadığı müddetçe gerçek bir barış olmayacaktır.

Bir musalaha olmadığı takdirde, insani ilişkilerde açılan yaralar mikrop kapar, derinleşir ve dargınlığa inkılab eder. İhtilaf ihtilafı doğurur, şiddet daha fazla şiddete yol açar ve çatışma hali sonsuza dek sürer. Bu iç içe giren şiddet tepkileri ile ters tepkilerin döngüsünden tek çıkış yolu musalahadır. Musalaha, askeri güçlerin asla ulaşamayacağı bir şekilde, birinin diğerine karşı yaptığı hatalardan kaynaklanan şüphe ve dargınlığı tedavi eder. Said Nursi'nin dediği gibi; "O cüz'î musîbet büyük olur, devam eder. Eğer barışsalar ve öldüren tevbe etse ve maktüle her vakit duâ etse, o halde, her iki taraf çok kazanırlar ve kardeş gibi olurlar. Bir gitmiş kardeşe bedel, birkaç dindar kardeşleri kazanır." *24

Beşeri münasebetlerde büyük gerginlik yaşadığımız şu vakitte, Risale-i Nur'un mantıklı tavsiyelerine özellikle ulus liderlerinin kulak vermesi için, insanlık adına adil ve kalıcı bir barış arayışındaki dünya insanları olarak Allah'a inanan her birimiz dua edelim.

1. Bu makale Yeni Asya Gazetesi tarafından düzenlenen, \"İslamiyet\'in Dünya Barışına Katkısı\" konulu panelde tebliğ olarak sunulmuştur. 30 Mart 2003, İstanbul.
2. Bediüzzaman Said Nursi, Tarihçe-i Hayat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 1998, s. 94.
3. Bediüzzaman Said Nursi, Şualar, Meyve Risalesi, On Birinci Mesele, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 1994, s. 240.
4. Bediüzzaman Said Nursi, Lem\'alar, Yirmi Altıncı Lem\'a, Yeni Asya Neşriyat, Germany, 1994, s. 258-265.
5. Nursi, Lem\'alar, Yirmi Altıncı Lem\'a, s. 234.
6. Bediüzzaman Said Nursi, Mektubat, Birinci Mektub, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2001, s. 12.
7. Bediüzzaman Said Nursi, Sözler, Lemeat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, s. 651.
8. Nursi, Şualar, Meyve Risalesi, Dördüncü Mesele, s. 184.
9. Nursi, Lem\'alar, On Dokuzuncu Lem\'a, s. 151.
10. Nursi, Şualar, Meyve Risalesi, On Birinci Mesele, s. 239.
11. Nursi, Şualar, On İkinci Şua, s. 260.
12. Nursi, Şualar, Meyve Risalesi, On Birinci Mesele, s. 239.
13. Nursi, Sözler, On Üçüncü Söz, İkinci Makam, s. 140.
14. Nursi, Şualar, On Dördüncü Şua, s. 379-380.
15. Nursi, Sözler, Lemaat, s. 667.
16. Bediüzzaman Said Nursi, Hutbe-i Şamiye, Hakikat Çekirdekleri, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 1995, s. 128.
17. Nursi, Sözler, Otuzuncu Söz, Birinci Maksat, s. 499.
18. Nursi, Hutbe-i Şamiye, s. 48-49.
19. Nursi, Hutbe-i Şamiye, s. 42.
20. II. Vatikan Konsülü, \"In Our Time\", 3. paragraf, A. Flannery, Vatican Council II, Dublin: Dominician Pubs., s. 572.
21. Nursi, Mektubat, On Altıncı Mektubun Zeyli, s. 74.
22. Nursi, Şualar, On Dördüncü Şua, s. 342.
23. Nursi, Sözler, On Üçüncü Sözün İkinci Makamı, s. 139.
24. Nursi, Sözler, s. 139.

S. J. Thomas MICHEL